

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

**Комітет з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи
Верховної Ради України**

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел./факс: 255-49-56 E-mail: k_reglam@rada.gov.ua

---

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проект Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України Міністерством оборони України, Збройними силами України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, що становлять суспільний інтерес», внесений народним депутатом України Скороход А.К. (реєстр. № 9641 від 22.08.2023)

Згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 24 серпня 2023 року (електронна картка документа (1294127) Комітет на засіданні 1 вересня 2023 року (протокол № 165) розглянув проект Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України Міністерством оборони України, Збройними силами України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, що становлять суспільний інтерес», внесений народним депутатом України Скороход А.К. (реєстр. № 9641 від 22.08.2023).

Метою прийняття проекту Постанови Верховної Ради України, як зазначено у пояснювальній записці до проекту Постанови, є: «здійснення Тимчасовою слідчою комісією парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України: структурними підрозділами, установами, організаціями, військовими

частинами безпосереднього підпорядкування Міністерства оборони України; органами військового управління, військовими частинами, установами, організаціями Збройних сил України; іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронними органами спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями; військово-лікарськими комісіями; територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки».

Відповідно до частини третьої статті 89 Конституції України, частини першої статті 1, частини першої статті 4 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та частини першої статті 87 Регламенту Верховної Ради України, Верховна Рада України для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, утворює тимчасові слідчі комісії, якщо за це проголосувала не менш як одна третина від конституційного складу Верховної Ради України.

Комітет зазначив, що вимоги до складу тимчасової слідчої комісії визначені положеннями статті 4 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та частинами другою – п'ятою, сьомою та восьмою статті 85, частинами другою та третьою статті 87 Регламенту Верховної Ради України.

Верховна Рада України приймає постанову про утворення тимчасової слідчої комісії, в якій визначає, зокрема, назву тимчасової слідчої комісії, її завдання і коло питань, що підлягають розслідуванню, кількісний і персональний склад тимчасової слідчої комісії, голову та заступника голови тимчасової слідчої комісії. На посаду голови тимчасової комісії не може бути обраний голова комітету. Голова тимчасової слідчої комісії, заступник голови та секретар комісії не можуть бути членами однієї депутатської фракції (депутатської групи).

Кількісний склад тимчасової слідчої комісії формується з урахуванням принципу пропорційного представництва депутатських фракцій (депутатських груп). Пропозиції щодо кількісного та персонального складу тимчасової слідчої комісії подаються депутатськими фракціями (депутатськими групами) у п'ятиденний строк з дня направлення до них звернення ініціатора (ініціаторів) утворення тимчасової слідчої комісії. У складі тимчасової слідчої комісії може бути представлено не менш як по одному народному депутату України від кожної депутатської фракції (депутатської групи). Якщо депутатська фракція (депутатська група) не запропонувала у встановлений строк представників для роботи в тимчасовій слідчій комісії, то комісія створюється без участі представників цієї депутатської фракції (депутатської групи).

Секретар тимчасової слідчої комісії обирається на першому засіданні тимчасової слідчої комісії із числа її членів шляхом таємного або відкритого голосування більшістю народних депутатів України від складу тимчасової слідчої комісії, затвердженого Верховною Радою України.

Положеннями частини восьмої статті 4 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частини першої статті 14 Закону України «Про статус народного депутата України», частини сьомої статті 87 Регламенту Верховної Ради України передбачено, що народний депутат України за погодженням з відповідною депутатською фракцією може бути обраний членом лише однієї тимчасової слідчої комісії.

1. Щодо змісту проекту Постанови (реєстр. № 9641) Комітет зазначив таке.

1.1. Згідно з назвою та пунктом 1 проекту Постанови пропонується утворити Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України Міністерством оборони України, Збройними силами України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, що становлять суспільний інтерес (далі – Тимчасова слідча комісія).

У свою чергу, основними завданнями Тимчасової спеціальної комісії, відповідно до пункту 2 проекту Постанови, пропонується визначити:

«2.1. Проведення перевірки дотримання законодавства України щодо проходження військової служби громадянами України в частині, що стосується призову на військову службу та звільнення з військової служби, діяльності територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також діяльності військово-лікарських комісій.

2.2. Проведення перевірки правомірності встановлення ступеня придатності до військової служби військовозобов'язаних та військовослужбовців рішеннями територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки та військово-лікарських комісій, із наданням доступу до медичної документації та персональних даних в частині, що стало підставою для винесення таких рішень.

2.3. Проведення перевірки дотримання законодавства України органами, визначеними в пункті один цієї Постанови, під час ведення ними бойових дій (виконання ними бойових та спеціальних завдань), а також під час повсякденної діяльності військ (сил) із наданням доступу до документів, що містять службову інформацію та яким надано гриф обмеження доступу («для службового користування», «таємно», «цілком таємно») із отриманням доступу членів Тимчасової слідчої комісії до таких документів в порядку передбаченому законодавством України, без права поширення такої інформації.

2.4. Проведення перевірки правомірності нарахувань грошового забезпечення (заробітної плати) та додаткових грошових винагород суб'єктами, визначеними в пункті один цієї постанови.

2.5. Встановлення, збір інформації, доказів та отримання пояснень,

свідчень від посадових (службових) осіб суб'єктів, визначених в пункті один цієї постанови, підприємств, установ, організацій, центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, залучених до здійснення діяльності, яка пов'язана із колом питань, для розгляду яких утворено Тимчасову слідчу комісію.

2.6. Виявлення та доведення до вищого командування порушень та проблем, які будуть виявлені Тимчасовою слідчою комісією під час роботи.

2.7. Ініціювання питання про притягнення винних осіб до відповідальності, передбаченої законодавством України із направленням пропозицій Головнокомандувачу ЗСУ та Президенту України».

З огляду на запропонований автором предмет розслідування Тимчасової слідчої комісії, Комітет звернув увагу на положення статті 12 Закону України «Про національну безпеку України», якими передбачено, що сектор безпеки і оборони України складається з чотирьох взаємопов'язаних складових: сили безпеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки. Функції та повноваження складових сектору безпеки і оборони визначаються законодавством України.

До складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Антитерористичний центр при Службі безпеки України, Служба судової охорони, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

Інші державні органи та органи місцевого самоврядування здійснюють свої функції із забезпечення національної безпеки у взаємодії з органами, які входять до складу сектору безпеки і оборони.

У свою чергу, діяльність Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України (частина третя статті 18 Закону України «Про національну безпеку України»).

Враховуючи це, Комітет привернув увагу на необхідність дотримання принципів правової визначеності, ясності і недвозначності при формуванні основних завдань Тимчасової слідчої комісії, зокрема під час визначення суб'єктів, діяльність (бездіяльність) яких підлягатиме розслідуванню, оскільки інше може призвести до неоднакового застосування правових норм та сваволі.

Зважаючи на вищезазначене, Комітет звернув увагу на такі положення чинного законодавства.

Відповідно до пунктів 1 та 4 Положення «Про Міністерство оборони України», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 року № 671 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 730) Міністерство оборони України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міністерство оборони України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період.

Міністерство оборони України є центральним органом виконавчої влади та військового управління, у підпорядкуванні якого перебувають Збройні Сили України та Державної спеціальної служби транспорту.

У свою чергу, Міністерство оборони України відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:

забезпечує проведення мобілізації та демобілізації в Збройних Силах України і бере участь у забезпеченні мобілізації та демобілізації в інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України;

забезпечує життєдіяльність Збройних Сил України, їх функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, боєздатність, підготовку до виконання покладених на них завдань, застосування, комплектування особовим складом та його підготовку, постачання озброєння та військової техніки, підтримання справності, технічної придатності, проведення ремонту та модернізації зазначеного озброєння і техніки, матеріальних, фінансових, інших ресурсів та майна згідно з потребами, визначеними Генеральним штабом Збройних Сил України у межах коштів, передбачених державним бюджетом, і здійснює контроль за їх ефективним використанням, організовує виконання робіт і надання послуг в інтересах Збройних Сил України;

здійснює заходи, спрямовані на реалізацію соціально-економічних і правових гарантій військовослужбовцям, членам їх сімей та працівникам Збройних Сил України, особам, звільненим у запас або відставку, а також членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти, стали інвалідами під час проходження військової служби або потрапили в полон у ході бойових дій (війни) чи під час участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;

затверджує порядок медичного огляду військовослужбовців, організовує та контролює його проведення, подає Кабінетові Міністрів України пропозиції щодо організації та проведення військово-лікарської експертизи у Збройних Силах України.

Відповідно до положень статей 1 та 13 Закону України «Про Службу безпеки України» Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну

безпеку України. Керівництво всією діяльністю Служби безпеки України, її Центральним управлінням здійснює Голова Служби безпеки України. Він несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Службу безпеки України. Голова Служби безпеки України призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України.

Згідно з положеннями статті 1 Закону України «Про Національну гвардію України» Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Національна гвардія України бере участь відповідно до закону у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони.

Положеннями статті 1 та 7 Закону України «Про основи національного спротиву» передбачено, що добровольче формування територіальної громади – воєнізований підрозділ, сформований на добровільній основі з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади, який призначений для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони.

Загальне керівництво національним спротивом здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України через Міністра оборони України. Безпосереднє керівництво територіальною обороною здійснюється:

на всій території України – Головнокомандувачем Збройних Сил України через Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

у межах військово-сухопутної зони - керівником регіонального органу військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України через регіональний орган військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України;

у межах зони територіальної оборони – керівником зони територіальної оборони через штаб зони територіальної оборони;

у межах району територіальної оборони – керівником району територіальної оборони через штаб району територіальної оборони.

Керівництво рухом опором здійснює Головнокомандувач Збройних Сил України через Командувача Сил спеціальних операцій Збройних Сил України.

Керівництво підготовкою громадян України до національного спротиву здійснюється Кабінетом Міністрів України через відповідні центральні органи

виконавчої влади.

Відповідно до положень статті 8 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» керівництво Державною прикордонною службою України та діяльністю центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, здійснює Голова Державної прикордонної служби України. Голова Державної прикордонної служби України несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Державну прикордонну службу України.

Голову Державної прикордонної служби України призначає на посаду Президент України за поданням Прем'єр-міністра України та припиняє його повноваження на цій посаді. Голова Державної прикордонної служби України має заступників, які призначаються Президентом України за поданням Голови Державної прикордонної служби України.

Згідно з пунктом 1 Положення «Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1052 Державна служба України з надзвичайних ситуацій є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності.

Відповідно до положень статей 1 та 4 Закону України «Про основи національного спротиву» доброволець Сил територіальної оборони Збройних Сил України - громадянин України або іноземець чи особа без громадянства, який перебуває в Україні на законних підставах впродовж останніх п'яти років та на добровільній основі зарахований до проходження служби у складі добровольчого формування Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Органи управління силами і засобами, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони, – Генеральний штаб Збройних Сил України, Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України, регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України, органи управління інших складових сил безпеки та сил оборони, у підпорядкуванні яких перебувають сили і засоби, що сплановані та/або залучаються до виконання завдань територіальної оборони, штаби зон (районів) територіальної оборони.

Сили територіальної оборони Збройних Сил України – окремий рід сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони.

Провідна роль в організації та виконанні завдань територіальної оборони належить Силам територіальної оборони Збройних Сил України, до яких

належать: Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил України; регіональні органи військового управління Сил територіальної оборони Збройних Сил України; бригади Сил територіальної оборони Збройних Сил України; батальйони зі складу бригад Сил територіальної оборони Збройних Сил України.

Окремо Комітет привернув увагу до положень статей 4 та 5 Закону України «Про розвідку», якими передбачено, що з метою ефективного виконання завдань розвідки в Україні функціонує розвідувальне співтовариство. Суб'єктами розвідувального співтовариства є: координаційний орган з питань розвідки; розвідувальні органи, визначені цим Законом; Служба безпеки України; визначені Радою національної безпеки і оборони України інші складові сектору безпеки і оборони, що залучаються розвідувальними органами до виконання розвідувальних завдань та посилення розвідувальних спроможностей держави.

Оперативні підрозділи Центрального управління Служби безпеки України, що здійснюють контррозвідувальну діяльність, відповідно до цього Закону можуть проводити розвідувальні заходи з метою отримання інформації в інтересах контррозвідки. Координаційний орган з питань розвідки може утворюватися Президентом України як постійно діючий допоміжний або інший визначений статтею 106 Конституції України орган для сприяння реалізації повноважень Президента України, у тому числі як Голови Ради національної безпеки і оборони України, забезпечення взаємодії, розвитку та координації спільної діяльності суб'єктів розвідувального співтовариства. Положення про координаційний орган з питань розвідки та його персональний склад затверджуються Президентом України. Рішення координаційного органу з питань розвідки, введені в дію актами Президента України, є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами розвідувального співтовариства. Загальна координація діяльності суб'єктів розвідувального співтовариства здійснюється Радою національної безпеки і оборони України.

Розвідувальними органами є: Служба зовнішньої розвідки України; розвідувальний орган Міністерства оборони України; розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону.

Здійснення розвідувальної діяльності іншими, ніж передбачені цією статтею, державними органами, військовими формуваннями, підприємствами, установами, організаціями будь-якої форми власності або фізичними особами забороняється, крім проведення розвідувальних заходів та здійснення спеціальної розвідки іншими суб'єктами розвідувального співтовариства у випадках, передбачених цим Законом. Положення про розвідувальний орган затверджує Президент України. Розвідувальні органи є юридичними особами публічного права.

1.2. Комітет звернув увагу на те, що в пояснювальній записці до проекту Постанови зазначено, що «Прийняття цієї Постанови забезпечить утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для здійснення

парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України Міністерством оборони України, Збройними силами України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, що становлять суспільний інтерес.

Прийняття Постанови та утворення Тимчасової слідчої комісії сприятиме підвищенню довіри до Верховної Ради України, правоохоронної системи, дозволить провести розслідування можливих фактів корупції та іншої протизаконної діяльності в описаних вище органах».

З огляду на це, Комітет привернув увагу до правової позиції Конституційного Суду України, яка викладена у пункті 8 мотивувальної частини висновку Суду у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (статей 84, 85, 89, 92, 93, 94, 106, 147, 150, 151 та пункту 6 розділу XV Конституції України)» вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 84, 85 та інших Конституції України) № 1-в/2001 від 14 березня 2001 року, а саме:

«За Конституцією України парламентський контроль – це передусім контроль самої Верховної Ради України (пункт 33 частини першої статті 85), який включає: контроль за виконанням Державного бюджету України (пункт 4 частини першої статті 85), контроль за діяльністю Кабінету Міністрів України (пункт 13 частини першої статті 85), контроль за використанням позик, одержаних Україною від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, що не передбачені Державним бюджетом України (пункт 14 частини першої статті 85), надання парламентом згоди на призначення і звільнення з посад осіб у випадках, передбачених Конституцією України (пункт 15 частини першої статті 85), тощо».

Відтак, завдання, запропоновані в проекті Постанови про утворення Тимчасової слідчої комісії, а відтак і вся тематична спрямованість цієї комісії по суті не є парламентським контролем, як це зазначено у назві проекту Постанови.

1.3. По суті основних завдань Комітет зазначив таке.

Основні завдання, визначені в підпунктах 2.1. і 2.2. пункту 2 проекту Постанови, передбачають проведення перевірки дотримання законодавства України щодо проходження військової служби громадянами України в частині, що стосується призову на військову службу та звільнення з військової служби, діяльності територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також діяльності військово-лікарських комісій. Проведення перевірки правомірності встановлення ступеня придатності до військової служби військовозобов'язаних та військовослужбовців рішеннями територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки та військово-лікарських комісій, із наданням доступу до медичної документації та

персональних даних в частині, що стало підставою для винесення таких рішень.

З огляду на це Комітет зазначив, що, відповідно до частини другої статті 11 Закону України «Про інформацію», не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.

Відповідно до частини першої, пункту 61 частини другої статті 7 Закону України «Про захист персональних даних» забороняється обробка персональних даних про расове або етнічне походження, політичні, релігійні або світоглядні переконання, членство в політичних партіях та професійних спілках, засудження до кримінального покарання, а також даних, що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних. Водночас, положення частини першої цієї статті не застосовується, якщо обробка персональних даних, зокрема, необхідна в цілях забезпечення ведення військового обліку призовників військовозобов'язаних та резервістів (в обсягах даних, зазначених у статті 7 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів»). У свою чергу, статтею 10 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів» передбачені гарантії захисту та безпеки персональних та службових даних призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Комітет зазначив, що, відповідно до частини першої статті 27 Закону України «Про Національну поліцію України», Національна поліція України має безпосередній оперативний (у тому числі автоматизований) доступ до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади за обов'язковим дотриманням Закону України «Про захист персональних даних».

Щодо підпункту 2.3. пункту 2 проекту Постанови, яким передбачається проведення перевірки дотримання законодавства України органами, визначеними в пункті один цієї Постанови, під час ведення ними бойових дій (виконання ними бойових та спеціальних завдань), а також під час повсякденної діяльності військ (сил) із наданням доступу до документів, що містять службову інформацію та яким надано гриф обмеження доступу («для службового користування», «таємно», «цілком таємно») із отриманням доступу членів Тимчасової слідчої комісії до таких документів в порядку, передбаченому законодавством України, без права поширення такої інформації, Комітет зауважив таке.

У пункті 1 проекту Постанови зазначено пропозицію утворити Тимчасову

слідчу комісію та її мета, в якій згадуються Міністерство оборони України, Збройні сили України, інші утворені відповідно до законів України військові формуваннями, а також правоохоронні органи спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями; військово-лікарські комісії; територіальні центри комплектування та соціальної підтримки.

Враховуючи це Комітет зауважив, що крім Збройних сил України, жоден із зазначених органів не веде бойові дії.

Щодо «наданням доступу до документів, що містять службову інформацію та яким надано гриф обмеження доступу» Комітет зазначив, що інформація зі ступенем секретності («особливої важливості», «цілком таємно», «таємно») – категорія, яка характеризує важливість секретної інформації, ступінь обмеження доступу до неї та рівень її охорони державою. Це врегульовано положеннями Закону України «Про державну таємницю», які пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

У свою чергу, відповідно до частини шостої статті 27 Закону України «Про державну таємницю» Президентові України, Голові Верховної Ради України, Прем'єр-міністрові України та іншим членам Кабінету Міністрів України, Голові Верховного Суду, Голові Конституційного Суду України, Генеральному прокурору, Голові Служби безпеки України, Голові та іншим членам Рахункової палати, народним депутатам України, Директору Бюро економічної безпеки України доступ до державної таємниці усіх ступенів секретності надається за посадою після взяття ними письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці. При цьому, наданню зазначеного доступу передуює перевірка, яка здійснюється органами Служби безпеки України у строк до одного місяця у порядку, встановленому цим Законом і Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Оскільки ані в проекті Постанови, ані в супровідних документах до нього не зазначено чи мають народні депутати України, яких пропонується обрати до складу зазначеної Тимчасової слідчої комісії, допуск до державної таємниці, відтак є певні застереження щодо роботи такої комісії у відповідному запропонованому складі.

Підпункт 2.4. пункту 2 проекту Постанови передбачає «Проведення перевірки правомірності нарахувань грошового забезпечення (заробітної плати) та додаткових грошових винагород суб'єктами, визначеними в пункті один цієї постанови».

Як вже зазначалось вище, пункт 1 проекту Постанови передбачає низку державних органів, проте зі змісту підпункту 2.4. неможливо дійти однозначного висновку про які саме суб'єкти перевірки йдеться.

Підпункт 2.6. проекту Постанови передбачає виявлення та доведення до вищого командування порушень та проблем, які будуть виявлені Тимчасовою слідчою комісією під час роботи.

Комітет зазначив, що такого органу або організації «вище командування»

в законодавстві України не передбачено. Натомість, термін «командування» має місце в таких випадках:

відповідно до пункту 17 частини першої статті 106 Конституції України Президент України є Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України; призначає на посади та звільняє з посад вище командування Збройних Сил України, інших військових формувань; здійснює керівництво у сферах національної безпеки та оборони держави;

відповідно до статті 3 Закону України «Про Збройні Сили України», Збройні Сили України мають загальну структуру, до якої, зокрема, входить Командування об'єднаних сил Збройних Сил України, згідно зі статтею 8 цього Закону, Головнокомандувач Збройних Сил України є найвищою військовою посадовою особою у Збройних Силах України і здійснює через Генеральний штаб Збройних Сил України безпосереднє військове керівництво Збройними Силами України.

Відтак, неможливо дійти однозначного висновку про яке «вище командування» йдеться у проекті Постанови.

У підпункті 2.7. пункту 2 проекту Постанови зазначено про «ініціювання питання про притягнення винних осіб до відповідальності, передбаченої законодавством України».

Комітет зауважив, що Закон України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» визначає питання, з яких не може утворюватися тимчасова слідча комісія. Так, відповідно до положень пункту 2 частини четвертої статті 4 цього Закону тимчасова слідча комісія не може утворюватися з питань встановлення наявності чи відсутності вини особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Крім цього Комітет звернув увагу на те, що положеннями статей 21 та 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статті 88 Регламенту Верховної Ради України передбачено, що результати розслідування тимчасова слідча комісія викладає у письмовому звіті, який має містити висновки і пропозиції, зокрема, про факти і обставини, які стали підставами для проведення розслідування та про відомості чи обставини, встановлені тимчасовою слідчою комісією, і докази, якими це підтверджується. При розгляді висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України в разі необхідності вирішує питання щодо направлення матеріалів слідчої комісії Генеральному прокурору для їх вивчення та відповідного реагування.

При цьому, висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії не є вирішальними для органів, які здійснюють кримінальне провадження (частина четверта статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина п'ята статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Враховуючи зазначене Комітет зауважив, що ані назва проекту Постанови, ані основні завдання Тимчасової слідчої комісії не відповідають принципу правової визначеності, оскільки неможливо дійти однозначного

висновку щодо суб'єктів, діяльність (бездіяльність) яких підлягатиме розслідуванню, а також обсягу такого розслідування.

2. Щодо оформлення проекту Постанови (реєстр. № 9641) Комітет зауважив, що розпорядженням Голови Верховної Ради України «Про деякі питання забезпечення документообігу у Верховній Раді України в електронній та паперовій формах» від 8 лютого 2021 року № 19 було затверджено, зокрема, Положення «Про порядок роботи з документами у Верховній Раді України» (далі – Положення), в додатках до якого наведенні шаблонні форми актів Верховної Ради України, зокрема, форма акта про утворення тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України (пункт 1.7. додатку 1 до Положення).

Враховуючи наведене Комітет зауважив, що пункти 1, 3 – 8 проекту Постанови оформлено без дотримання вимог пункту 1.7. додатку 1 до Положення та потребують редакційного уточнення:

у пункті 1 абзаци 2-7 слід виключити;

у пункті 4 слід виключити речення «Затвердити склад Тимчасової слідчої комісії у кількості 11 народних депутатів України», зробивши його пунктом 3, який необхідно викласти в такій редакції: «Визначити, що кількісний склад Тимчасової слідчої комісії становить 11 народних депутатів України», змінивши нумерацію наступних пунктів;

у пункті 3 необхідно замінити нумерацію пункту на «4» та викласти в такій редакції:

«4. Обрати:

1) головою Тимчасової слідчої комісії – народного депутата України Скороход Анну Костянтинівну (депутатська група «Партія «За майбутнє»);

2) заступником голови Тимчасової слідчої комісії – народного депутата України Яцик Юлію Григорівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ")»;

у пункті 4 необхідно замінити нумерацію пункту на «5» та слід розмістити членів утворюваної Тимчасової слідчої комісії в алфавітному порядку. Разом з цим, потребує редакційного уточнення назва депутатської фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРІСТЬ»;

у пункті 5 слово «роботи» замінити словом «діяльності» та замінити нумерацію пункту на «6»;

у пункті 6 слово «термін» замінити словом «строк» та замінити нумерацію пункту на «7»;

у пункті 7 пропонується визначити органи державної влади та державні органи, які мають сприяти діяльності Тимчасової слідчої комісії.

З огляду на це Комітет зазначив, що форми роботи тимчасових слідчих комісій, її права та обов'язки, вичерпно визначені на законодавчому рівні – у розділі III Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України». Зокрема, у пункті 7 частини першої статті 12 цього Закону передбачено право тимчасової слідчої комісії звертатися за допомогою до органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових, службових осіб, керівників (або

посадових осіб, що виконують їх обов'язки) підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, які зобов'язані сприяти слідчій комісії при розслідуванні визначених Верховною Радою України питань.

Відтак, пункт 7 проекту Постанови слід виключити.

Пункт 8 слід викласти в такій редакції: «Звіт Тимчасової слідчої комісії про виконану роботу заслухати на пленарному засіданні Верховної Ради України не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення».

3. Щодо кількісного та персонального складу утворюваної Тимчасової слідчої комісії Комітет зазначив таке.

До проекту Постанови додані копії звернень ініціатора утворення Тимчасової слідчої комісії до всіх депутатських фракцій, депутатських груп у Верховній Раді України.

У свою чергу, згідно з пропозиціями депутатських фракцій, депутатських груп та позафракційного народного депутата України, що надійшли до ініціатора внесення, пропонується обрати до персонального складу Тимчасової слідчої комісії таких народних депутатів України:

від депутатської фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «СЛУГА НАРОДУ»:

Кузьмініх Сергія Володимировича,

Негулевського Ігора Петровича,

Яцик Юлію Григорівну – заступником голови Тимчасової слідчої комісії;

від депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» – Бондарева Костянтина Анатолійовича;

від депутатської фракції ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ «ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРІСТЬ» – Гончаренка Олексія Олексійовича;

від депутатської фракції Політичної Партії «ГОЛОС» – Бобровську Соломію Анатоліївну;

від депутатської групи «Партія «За майбутнє» – Скороход Анну Костянтинівну – головою Тимчасової слідчої комісії;

від депутатської групи «ДОВІРА» – Арешонкова Володимира Юрійовича;

від депутатської групи «Платформа за життя та мир» – Макаренка Михайла Васильовича;

від депутатської групи «Відновлення України» – Бурміча Анатолія Петровича;

від позафракційних народних депутатів України – Буймістер Людмилу Анатоліївну.

Стосовно обрання позафракційного народного депутата України Буймістер Л.А. до складу Тимчасової спеціальної комісії, серед іншого Комітет зазначив, що обрання позафракційного народного депутата України до складу тимчасових спеціальних комісій та тимчасових слідчих комісій законодавчо не передбачено.

Крім цього, згідно з листом Головнокомандувача Збройних Сил України генерала Залужного В.Ф. (електронна картка документа (919726), Буймістер Людмила Анатоліївна прибула у добровільному порядку на

військову службу до Збройних Сил України та зарахована з 19 березня 2022 року до списків особового складу військової частини, і з нею з 26 квітня 2022 року укладено контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України до оголошення демобілізації.

Комітет звернув увагу на пункт 5 частини третьої статті 87 Регламенту Верховної Ради України, пункт 6 частини сьомої статті 4 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», положеннями яких передбачено, що не може бути обраний до складу тимчасової слідчої комісії народний депутат України, у якого в разі обрання виникне реальний чи потенційний конфлікт інтересів з питань, для розслідування яких утворюється вказана комісія.

Комітет зазначив, що відповідно до положень частини першої статті 1 Закону України «Про запобігання корупції», виокремлюється два види конфлікту інтересів: потенційний конфлікт інтересів – у особи наявний приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень; реальний конфлікт інтересів – це суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

З огляду на наведене Комітет зазначив, що автору проекту Постанови варто було б доопрацювати його з урахуванням зауважень Комітету та викласти проект Постанови в такій редакції:

«ПОСТАНОВА Верховної Ради України

Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями

Відповідно до частини третьої статті 89 Конституції України, статті 4 Закону України "Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України", статті 87 Регламенту Верховної Ради України Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

1. Утворити Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних

органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями (далі – Тимчасова слідча комісія).

2. Визначити основними завданнями Тимчасової слідчої комісії:

1) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення законодавства України у відповідних підрозділах Міністерства оборони України та Збройних Сил України, а також у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, військово-лікарських комісіях, пов'язаних із здійсненням призову на військову службу та звільненням з військової служби громадян України;

2) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення законодавства України у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, військово-лікарських комісіях пов'язаних з встановленням придатності до військової служби військовозобов'язаних та військовослужбовців та оформленням відповідних документів;

3) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення законодавства України пов'язаних з розрахунком, нарахуванням та виплатою грошового забезпечення (заробітної плати), додаткових грошових винагород, компенсаційних виплат тощо у відповідних підрозділах Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Служби безпеки України;

4) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення прав військовослужбовців під час ведення бойових дій (виконання ними бойових та спеціальних завдань), а також під час повсякденної діяльності військ (сил) Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Служби безпеки України;

5) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення прав безвісно відсутніх військовослужбовців, прав військовослужбовців, які самовільно залишили військову частину або місце служби, у відповідних підрозділах Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Служби безпеки України;

6) проведення перевірки та розслідування можливих фактів порушення законодавства України, пов'язаних з порушенням службових розслідувань та притягненням військовослужбовців до дисциплінарної відповідальності у відповідних підрозділах Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби

України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Служби безпеки України.

3. Визначити, що кількісний склад Тимчасової слідчої комісії становить 11 народних депутатів України.

4. Обрати:

1) головою Тимчасової слідчої комісії – народного депутата України Скороход Анну Костянтинівну (депутатська група "Партія "За майбутнє");

2) заступником голови Тимчасової слідчої комісії – народного депутата України Яцик Юлію Григорівну (депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ").

5. Обрати до складу Тимчасової слідчої комісії таких народних депутатів України:

Арешонкова Володимира Юрійовича	– депутатська група "ДОВІРА";
Бобровську Соломію Анатоліївну	– депутатська фракція Політичної Партії "ГОЛОС";
Бондарєва Костянтина Анатолійовича	– депутатська фракція політичної партії Всеукраїнське об'єднання "Батьківщина";
Буймістер Людмилу Анатоліївну	– позафракційна;
Бурміча Анатолія Петровича	– депутатська група "Відновлення України";
Гончаренка Олексія Олексійовича	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ";
Кузьмініх Сергія Володимировича	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ";
Макаренка Михайла Васильовича	– депутатська група "Платформа за життя та мир";
Негулевського Ігора Петровича	– депутатська фракція ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ "СЛУГА НАРОДУ".

6. Матеріально-технічне, кадрове, інформаційне та організаційне забезпечення діяльності Тимчасової слідчої комісії покласти на Апарат Верховної Ради України.

7. Визначити строк діяльності Тимчасової слідчої комісії – один рік з дня її утворення.

8. Звіт Тимчасової слідчої комісії про виконану роботу заслухати на пленарному засіданні Верховної Ради України не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення.

9. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття».

Враховуючи зазначене, Комітет ухвалив висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідувань з питань дотримання законодавства України Міністерством оборони України, Збройними силами України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями, що становлять суспільний інтерес», внесений народним депутатом України Скороход А.К. (реєстр. № 9641 від 22.08.2023), та прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України розглянути зазначений проект Постанови та визначитися щодо нього шляхом голосування з урахуванням зауважень Комітету та пропозиції щодо нової редакції проекту Постанови (реєстр. № 9641), викладеної у висновку Комітету.

Співдоповідачем від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначити голову Комітету.

Голова Комітету

С.В. КАЛЬЧЕНКО

